

زگارکردنی (فهزای گشتی) له دهست فاشیزم ...2... زگار عهلی

بهشی دووهم....

له ئاستا فهزای گشتی فهزایه کی بـ هـ، هـیچ بهرهمهـنانـکی عهـقـانی نییه، له ناو هیچ دـخـکی بهرهنـگاریش نییه، نه شانـ و نه سینه ماو نه گـرانی و نه ئاین و نه نووسهران و نه زانکـ و نه گهـنجان و نه ئافرهـتان توانای خوـقاندنی کارگهـلـکی نییه له خزمهـتی موختهـمهـع و هـیهـتی زیندوو بهـها مرـییهـکان بـتـ، نهـك ئهـم فهزایه توانای خوـقاندنی له دهستداوه بهـکو بووهـته جهلادی خـشی، واته ئهـو هـنگ و بهـهایانهـی که فهزای گشتی هـهـیـگرتوو هـهـ بریتیه له (بهـها مرـییهـکان و ئازادی و عهدالتهـ) ئاستا له هـیگهـی ههـمان فهزاوه لهـو بهـهایانه دهـدرـت، مامـستایانی ئاینی له جیاتی هـهـیـگری شیعاری (عهدالتهـ، ئازادی و یهـکسانی و بهرهنـگاری) بهـرانبهـر ستهـم و فاشیزم خـیان دارو دهـستهـی فاشیزم و بوونهـته کـشتهـی ئازادی و عهدالتهـ، مامـستایانی زانکـ له جیاتی ئیبداعی زانستی و بهـرزکردنهـوی ئاستی زانکـکان و توـژینهـوه له دواکهـتنی کـمهـگه و پهـروهـرده کردنی نهـوهـیهـکی تازه بوونهـته مـگهـل و له چوارچـوهـی هـهـخراوه بچوک بچوک و حزبیهـکاندا دابهـشکراون و فـهـمی حزبیبوون پـهـدهـکهـنهـوه، ئهـمه له لایهـکی تریش جهـهـالهـت له هـیگهـی جامیعه و نهـك تهـنیا بـ خوـندکار بهـکو بـ سهـرتاپای وـلات بهـخش دهـکهـن، نووسهـران لهـسهـر پشت پاـیانداهـوتهـوه و له چوارچـوهـی خورافیاتی (زگاری خودی) دهـیان کتـب و بهـرهمهـی بـ مانا که هـیچ هـهـتی به دواکهـوتوو موختهـمهـعهـوه نییه بـاودهـکهـنهـوه، له لایهـکی تریش ئاماژه دهـکهـن و بهـردهـوام به هـماقـهـتی سهـقافهـتی باـاوه دهـهـن (ژیانی ئهـمه باشه و به ئازادی دهـژیم)، یان شیعاری جهـبانـتیان هـهـیـگرتوو یان بوونهـته بهـشـکه لهـو ماشینه گهـورهـیهـی فاشیزم.

شانـی استهـقینه له هـیگهـی شانـی بازای گـاـتهـجاـیهـوه سوککراوه، سینه ما له هـیگهـی خوـافیانی فیلمی خراپهـوه له ناو براوه، گـرانی له هـیگهـی گـرانی شهـه جنـهـوهوه دوعای ماـئاوای دهـکات، کـمهـگهـی مهـدهـنی له هـیگهـی کـمهـگهـی مهـدهـنی خـیهـوه که ههـزاران یخراوی فاشیزمی دـستی حزبی دروستکراوه بـ تهـکت و بـ چالاکی کراوه، بهـهـ له ئاستا زـریهـی زـری هـهـ زیندوـتهـکهـی کـمهـگه له ناو دـخـکی جهـلادیوونی خـدایه، له هـیگهـی ههـمان ناو و ههـمان وهـزیفهـوه له ناوه

استه‌قینه‌که و وه‌زیفه استه‌قینه‌که ده‌درت، واته ئاین له گه‌گی ئاینه‌وه له جه‌وه‌ری ئاین ده‌دات، مام‌ستا خ‌ی مام‌ستایه و له به‌هری مام‌ستا ده‌دات، نووس‌هر خ‌ی نووس‌هره و له نووس‌هر ده‌دات، ک‌مه‌گه‌گی مه‌ده‌نی له ک‌مه‌گه‌گی مه‌ده‌نی ده‌دات، ژنان ژن ک‌یله ده‌که‌ن، فیلم فیلم ده‌کوژت، سینه‌ما سینه‌ما له‌ناو ده‌بات، واته ئ‌ستا ئی‌بداعی فه‌زای گشتی ئه‌وه‌یه له گه‌گی گه‌گی حیه‌تی فاشیزم له حیه‌تی (خ‌یا‌ی ک‌مه‌گه‌گی کوردی) ده‌درت، به‌م ج‌ره نه فه‌زای گشتی ماوه و نه ح‌ی زیندو‌تی ک‌مه‌گه‌گی. کوشتنی ئه‌م فه‌زایی دیاره م‌ژوو‌یه‌کی در‌ژتری هه‌یه، به‌ام به دیاریک‌راوی دوا‌ی و‌خاندنی به‌عس ئه‌م فه‌زایه له لایه‌ن ده‌سه‌لاتی فاشیزمی کوردیه‌وه به ته‌کنیکی جیا‌واز و ه‌شیاریه‌وه زه‌بری کوشنده‌ی به‌رکه‌وتوو، ئه‌گه‌ر فه‌زای گشتی له ه‌ر مو‌جته‌مه‌ک ک‌نت‌نت نه‌کر‌ت هیچ ه‌ز‌کی سته‌مکار و فاشیزم نا‌توانن خ‌یان به‌پ‌نن، سه‌رکه‌وتنی فاشیزم له ه‌ر شو‌ن‌ک ئه‌وه‌یه که پ‌شتر فه‌زای گشتی ک‌نت‌نت کرد‌ب‌ت، ئه‌م ک‌نت‌نت ه‌ز‌ر به ه‌شیاریه‌وه له گه‌گی ده‌زگا‌کانی فاشیزمه‌وه ته‌نا‌هت ها‌ت ته‌ناو خیزانه‌کانیش.

له ئ‌ستادا ئه‌م سیسته‌می پارتی یه‌ک‌تی هه‌یه جگه له کارئه‌کته‌ری بو‌ده‌ه و ک‌یله و گه‌وج‌تی نه‌ب‌ت هیچی تر نا‌خو‌ق‌ن‌ت، هیچ ده‌رفه‌ت‌ک ب‌ فه‌زای گشتی و ک‌مه‌گه‌گی کوردی نه‌ماوه ده‌رفه‌تی خ‌ی ب‌ به‌ره‌نگای دژی فاشیزم و به‌ره‌نگاری و خو‌ق‌اندن بگر‌ته به‌ر. به کورتی ئه‌گه‌ر به وردی سه‌یری ئه‌م خا‌که بکه‌ین بواری هه‌ناسه‌دانیشی ت‌دا نه‌ماوه، و‌لات سه‌رتا‌پا و‌ران ک‌راوه، خیا‌نه‌تکار خیا‌نه‌تکاری زیاتر ده‌خو‌ق‌ن‌ت، دز دزی زیاتر ده‌خو‌ق‌ن‌ت، جه‌هاله‌تی زیاتر ده‌خو‌ق‌ن‌ت... هه‌موو ئه‌مانه له هه‌می سیاسیه‌وه د‌نه خواره‌وه و له خواره‌وه‌ش ف‌مه‌که ده‌درت‌ه‌وه هه‌می سه‌ره‌وه. ئه‌ی که‌واته چی بکه‌ین؟ د‌خی ز‌گاری له کو‌ بد‌زینه‌وه؟ به‌ره‌نگاری دژی فاشیزم چ‌ن زیندوو بکه‌ینه‌وه؟

یه‌که‌م/ له‌سه‌ره‌وه ئاماژه‌م به‌و د‌خه کرد که ز‌ربه‌ی ز‌ری ئه‌و گروپانه‌ی له ر‌گای خ‌یا‌نه‌وه له خ‌یان ده‌ده‌ن و بو‌ونه‌ته جه‌لادی خ‌یان، به‌ام ئه‌مه به مانای ئه‌وه نییه به ئا‌گاییه‌وه ئه‌وه ده‌که‌ن، ده‌سه‌لات فاشیزم ل‌ره ت‌کی گه‌وره‌یه به ئا‌گاییه‌وه ئه‌وانیتر به نا‌ئا‌گاییه‌وه ده‌خاته ن‌و په‌یوه‌ندییه‌کانی، واته د‌خی ئه‌و گروپانه ز‌ربه‌ی به نا‌ئا‌گاییه‌وه خ‌زمه‌ت به فاشیزم ده‌که‌ن، یه‌که‌م ئیشی ب‌ د‌خی ز‌گار ئه‌وه‌یه نه‌که‌وینه ناو فاشیزم و فاشیزم به‌ره‌م نه‌ه‌نینه‌وه، ئه‌مه‌ش له گه‌گی ت‌گه‌یشتنمان ب‌ تاکتیکه جیا‌وازه‌کانی فاشیزم، ده‌ب‌ت ئ‌مه ت‌گه‌یشتنمان له‌و ف‌مه فاشیزمه هه‌ب‌ت که

بهردهوام به تهكتيك، سيناريي جياواز و ماسك و دهمامكى جياوازه وه له ناوماندايه، به جرك وا خى شارد تهوه كه دزينه وهى ئهستم بـت، واته تـگـيشتن له تاكتيكي ئهوان تهويه هم ناكه ويته ناو گهمى شهيتانى تهوانه وه هم دـخـى زگارى و تاكتيكي زگارى خـت داده ئـزـيت. لـرـهـدا ئـم هاوكـشهـيه تهويه بهـسـخـت دهـسهـات بهـرهم مهـهـنهـوه بهـشـكى زـرى گـورهـى دهـسهـاتى سـتهـمـكـارت لهـناوـبردووه، واته تـگـيشتن له تهكتيك و فـمـى ئـيشـكـردنى فـاشـيزم بهـشـكى گـورهـى دـخـى بهـرهـنگارى و زگارييه، چونكه گـر ئـمه تـنهـگـين له ئـيشـكـردنى فـمـى فـاشـيزم چـن دهـتـوانـين دـخـى زگارى و بهـرهـنگـاريـمان بهـرانبـهـرى هـهـبـسهـنگـنـين؟

دووهم/ تـمـمـكى بهـرهـنگارى گـوره له كوردستان هـيه بهـم ئـم تـم بهـرهـنگارييه تهـنيا بهـرهـنگاريى خـيان و ئـيشـكـردنى خـيان له بهـرلهـمان و هـهـمـى بهـرزى سياسي چـكـرد تهوه. يـهـكـم كـارـكى ئـم تـم بهـرهـنگارييه گـوره تهويه بزانت هـموو ئـو كـارهـساتـى بهـسـرماندا دـت هـى تهويه بـحـيه تى فهزاي گشتى مردوو، كه واته دهـبـت تهـحوـلـكى گـوره لهـم هـزانه بـوودات له پا ئـم پـزـسيـونى بهـرلهـمانى و هـهـمـى سـياسـى (ئـم پـزـسيـونى كـمـهـايـه تى) و ئـم پـزـسيـونى فهزاي گشتى وجودى هـهـبـت، نابـت به تـگـيشتنمان بـ دـخـى (لـيـبـال) واز له وه فهزايه بهـنـين، نابـت ئـماـزهـكانمان بـ تهوه بـوات كه ئـمه دهـستـناـخـينه ناو بازار و جاميعه و ئـبـورى و تهـواوى گـروپ و شوـنـهـكان چونكه ئـمه هـزـكى لـيـبـالـين، تهـواوى شوـنـهـكان خـنـكـنـراوه، ژهـهـرـخـوارـكـراوه و بـ وهـزيفه كـراوه و كـيـلهـكـراوه، ئـمه به تهكتيكي جـرا و جـرى فـاشـيزم كـراوه، ئـيا ئـم پـزـسيـونى كـمـهـايـه تـيش نابـت هـموو ئـو شوـنـانه له كـيـلهـكـردن و ژهـهـرـدهـرـخـوارـدـبوون و بـ وهـزيفه بوون زگار بكات؟ يان ده تـانهـوت كـيـلهـبوون له ژـر ناوى (لـيـبـالـيهـت و نـيـولـيـبـالـيهـت) وهـكو خـى بـمـنـتهـوه؟ بهـم دهـبـت ئـم پـزـسيـونى كـمـهـايـه تى شهـى بست به بست لهـگـه جهـهـالت و دـخـى كـيـلهـبوونى ئـم گـروپـانه بكات و زگاريان بكات، گـر ئـم پـزـسيـونـكى كـمـهـايـه تى له پا ئـم پـزـسيـونى سياسي و بهـرلهـمانى هـهـمـى دهـسهـات ئـيش نهـكات، ئـو كات چـن بهـعـس هـوخا بهـعـسـيزم هـات و كهـلتـورهـكهـى نهـوخا، ئـو كاتـيش هـهـمـى سـياسـيش كـتـايى پـم بهـنـين كهـلتـورهـكهـى تا ناكـتا دهـمـنـتهـوه و دووباره له فـمـى نوـدا خـى مانـفـست دهـكاتـهـوه.

سـمـم/ ئـو ئـم پـزـسيـونه كـمـهـايـه تـيه كه وهـزيفه زگار كردنى فهزاي گشتـيه له پا (غـمـى هـاـبهـش)ى گـروپـهـكان كه دـخـى زگارى و

به‌ره‌نگاری لـخو قاندووه، پهره به ئایدیایه‌کی هاوبه‌شیش بدات، غمی هاوبه‌ش به ته‌نیا ناتوانت هه‌موو گرووپه‌کان کـبکاته‌وه، یان وه‌زیفه‌ی استه‌قینه‌ی خـیان بـگه‌نـته‌وه، به‌ام ئایدیای هاوبه‌شی له‌گه‌دا بـت، ئه‌م گروپانه ده‌بنه شمشـره‌که‌ی دیموکلیس و هیچ شتـک له‌به‌رده‌میدا خـی ئاناگرت و هه‌زار جار له‌و چاوانه ده‌ده‌ت که کوـرکراون و شته‌کان نابینن، هه‌زار جار له‌گوـیانه ده‌دات که نابستن. غمی هاوبه‌ش که شته مادیه‌کانه پـویسته، به‌ام شتی مادیه‌ت به ته‌نیا جـرک خـپهرستی تـدایه و ناتوانت تاکه‌کان بکاته‌گروپ، به‌ام (ئایدیای هاوبه‌ش) حیه‌تی ئیشکردنی ئه‌و تاقم و ده‌ستانه‌یه، حاـه‌تـکی یـتـپای خـیـای و واقیعه‌گه‌رایه (ئایدیالیزم و یالیزمه) که ناتوانیت ئینسان به‌تا بکریته‌وه لـی، چونکه مرـف ناتوانت بـ ئایدیا بـی کاتـک به‌و ئاسته‌ی (ئایدیای هاوبه‌شه) ئیشت نه‌کرد و ئایدیا که نه‌چووه ناو حیه‌تی تاکه‌کان ئه‌وا ئه‌و‌یتر ته‌سلیمی ئایدیای هاوبه‌شی فاشیزم ده‌بـت.

سه‌ما چ بـ من دـگـیـنـت ... خـندـ حـمید

سه‌ما قـناغـکی تر بوو لـ ژیانمدا، پـیو نـدیـکـانی منی باشتـر کرد، وای لـکردم زـربـی ئـتـینا تـکـانی ژیانم تـپـنـم. وای کرد پـیو نـدیـکی باش نـک تـنیا لـگـ هاوپـلانی سه‌ما کـم، بـکو نزیک بـمـو لـ بینـری گشتی ئـم بـ من هـنگاوـکی یاخیا نـ بوو. سه‌ما ئـزموونـک بوو کـ هـموو ژیانم دـتوانم چـژی لـوـربـگرم. لـم کـرسـدا هـستم کرد من هـند نـشارـزا نیم لـ سه‌مادا، لـ کاتـکدا ترسی گـورـم ئـم بوو. بـام کاروان عومـری سه‌ما کار و کـریـگرافـر بـشـوـیک مامـی لـگـمان کرد کـ ئـم توانایی وشارـزایی سه‌ما مان تـدایـ، بـی هـموو ترس و سترـسـکـانی منی واندـو، هـربـی بـ سه‌ما یتـمی ژیانم وـرگرتـو و مانایـکی ترم بـ ژیانم بـخشی.

لـر کـ خـریکـ ژیان دـوـستـ، سه‌ما بـ من بـردـوامی دانـ لـناو ئـو هـموو ناشیرینیـی هـی، من خـم خـریکی وردـ جوانییـکـانی

سما کردن کرد. ئسم خگگل کردن نیی، بکو دمو و ئو جیها ن ب خم دروست بکم ک دمو و هم بت؛ ئمش زر بسادیی ل گگی سماو. سما توانای گوررت پددات، چونک دواى ئو کرسه هست دکم سرنجدانم وردتر و زیاتر، هرروها باشتر دتوانم بنووسم دروونم زر ئارامتر.

سما منى ب و شوئ، ب و شت گ یاند ک خم د م ویست، ئویش: جستییکی پ ل جو و وز، تا کو بتوانم باشتر چژ ل ژیان و ربگرم. من جستم خشدو کات جوانی ناووی خم بنوئ، جوانییک ب هموو تووی و هورید کانییو، ل برئو و ل گگی سماو هست دکم جستم لگگی پداویستییکانم ک دکم و ت. هرربیی ئو وز هچوو پز تیفانئ ل م ئزموونو و دروست بوو، هستی سلامتی و ئاسایشم پ د بخش. چونک من فربووم هئند کار لگگی جستمدا بکم، بوی ل ل جستم بگرم، هچوون و هستیکانم زیاتر ئازاد بکم. ب هموو ئوانش توانیم جوو و هاوسنگییک ل بش بزوئ رکانی بوون و جستمدا پکبهئم.

خوئند نه وه پویسته ... بهختیار محهمه د

ئه وهی کتب نه خوئندته وه، نابته مرؤکی هاوچه رخی استه قینه: کتب خودکی جیاواز بهرهم دهئند؛ خودک، که هشیاره و تدهگا، که ده ب له پناو چیدا بژی. کتب له ساته وه خته دا دهش (له ی درک و هشیارییه وه)، نیگه رانت بکا (واته له ئه نجامی زانینه وه ببیته مرؤکی خهمکی و نیگه ران)، بهام ئهم نیگه رانییه له پناو خوئقاندن و پهیدا کردنی به خته وه رییه؛ ئه و به خته وه رییه، که ههمیشه له دواى ئازاره وه له دایک ده ب.

مرؤفی کتب خوئن خاوه ن دزه (پرسه): دزی ناسینی ژیان و گهردوون و مرؤف و بوون و نه بوون و مهرگ و مه ته ی بوونی خی. استیه که ی ژیان مه ته ه، کتب (زانست، عه ق، زانین) هه و ده دا هه ی بئ. له و کاته وهی مرؤف ویستوو یه تی ژیان و بوونی خی بناس، بیرى

کردن تهوه؛ بیرکردنه وهشی له ئێكی كتن بهوه گه له كردوووه و بهرهم ههناوه (پهره ی پداوه و بهرجهسته ی كردوووه)؛ كهواته كتن به جهوه ههري پرسه ی په رسته نندی ژیا نی مر فایه تی په كده هه ن.

كتن به خو ننده وه شتن كی خودیه، ههروه ها په ژهیه كی كه مه له یه تیشه؛ خود له ئێكی كتن بهوه، هم خێ بهرهم ده هه ن، هم ئهوی دیکهش بهرهم ده هه ن. له مه وه كتن به، شارستانیه ت (به هه موو هه نده كانیه وه) بهرهم ده هه ن. هه میسه له پشت شارستانیه ته مه زنه كاندا كتن به (مه عریفه) هه بووه. شارستانیه تی مه زنی گریك كتن به (مه عریفه) بهرهمی هه نا. هه تا ئه م ساته وه خته شی له گه دا به مه عریفه ی مه زنی یه نانی (فه لسه فه و هونه ر و زانست و ئه ده ب و ئایین و مه سیقای یه نانی) به خشی به كێ تایی مه زنی خێ په شكهش به هه موو كه مه گه كانی مر فایه تی ده كا. هه موو شارستانیه ته مه زنه كان (چین و هیند و مان و ئیسلام و ژئاوای هاوچه رخ و تاد.) كتن به و ته نها كتن بهرهمی هه ناو و بهرجهسته یان ده كا.

ده ش، ئه گه ر كتن به كان نه بونا بایه، ئه وه هه چ ئایینه كی گه وره (زه رده شتی، بوودایی، مه سیحی، یه هوودی، ئیسلام...) به م ش وهیه ی ئه ستایان بهرجهسته و بهرده وام نه بوونا یه. هه موومان ده زانین قورئان زامنی مانه وه ی (جگه له فاكتهری دیکه) ئیسلامه؛ ههروهك چان كتن بهی پیر زیش به ههردوو سهرده مه كهیه وه (كه ن و نو ی) زامنی مانه وه ی مه سیحیه ت و یه هو دیه ته؛ كهواته كتن به خودك بهرهم ده هه ن (پهروه ده ده كا)، كه ده توان دا هه نه ر به. خودك، كه ده توان كه مه گه یه كی زیندووش بهرهم به هه ن.

xxx

كتن به خو نه وه (خو نه ر)، ئه گه ر نووسه ر یان هونه ر مه ندیش نه به، به ام ده توان دوو قسه ی باش، یان دوو كاری باش به ئهوی دیکه و به كه مه گه بكا و خشی به ته كه سایه تیه كی كارای جوان و جیاواز؛ كهواته وه زیفه ی كتن به (شنبیری) وه زیفه یه كی ئه خلاقیشه. چ لایه نی ئه خلاق و چ لایه نی جوانكاری و چ لایه نی مه عریفی، ته واو كه ری یه كترن. ئه م سه ه گه زه حی هه موو دا هه نانی كی (ئه ده بی و هونه ری و زانستی...) استه قینه په ك ده هه نن. به نموونه؛ ئه ده ب (هونه ر) ته نها چێ (جوانی) نا به خشی، به كو په یامیشی هه یه؛ وهك برخت ده هه ن، په یامی گه یی واقعی هه یه. ته نانه ت سوریا لیه كانیش په یان وایه، كه ده به فیکر (ئه ده ب و هونه ر) له په ناو ((گه یی بارود خێ ژیا ن)) دا به. (1) به باوه ی ئه مه ئه وه ی ده هه ن (هونه ر) ئه م

وهزيفه يه نيه، هه يه كي كوشنده ده كا. پده چ هه موو شاكاره
نهره كان، خاوهرن هم په يام و وهزيفه يه (په ژه مره فايه تيه ش)
بوو بن. ته به به له دهره وه مانادا (ماناي مره ي به زدا) هه
به ره مكه نه مره به استه قينه به خه به ده ست به نه؟

هه نه كه له وه نه رانه ي، كه ماناي به رجه سته ئاشكرايان نيه (وه
مه سيقا)، نه وه له ناو به حد، به زمان و شه وازي خه يان، له به
هه سته به ستنه وه، مانا (واتا و جه) دروست ده كه نه. نه مه كه جه له
پارچه يه كه مه سيقا وه رده گرهن، به خته وه رمان ده كا؛ به خته وه ريش
پرسكه كي نه خلاقينه؛ نه خلاقيش استه وخ به نه به مره قه وه. له مه وه
جواني و ئاكار، په كه وه، باشتر خزمهت به ژيان و به مره ق و به
مره فايه ته ده كه نه. هه نه ده ب و هونه ركه بوونيان نيه له دهره وه
هم ئامانجان ه. پده چ هه ئامانجه كي جوانكاريش به ده نه به له
ئامانجه مره يه نه خلاقينه كه. هنري جيمز ده به: ((هه موو هونه ركه
ئامانجه هه يه و هه موو هونه ركه يش ئيستاتيكانه دياريكراوه)). (2)
دوچار هه موو شه ته كه مره ق ده يكا و له په ناو مره قدا ده كر. له مه شه وه
هه موو شه ته كه به نه به چوارچه وه مره فايه تيه كه وه.

په راو نه كان:

1- به هم باب ته به وانه: السور يالية، ترجمه و اعداد: امين صالح
(دار الفارابي، ط2: 2010م)، ص 231.

2- بيتر تشايلدر، الحداثه، ت: د. باسل المسالمة (دار التكوين،
ط1: 2010)، ص 111.

به اختيار محمه د

په ژه ي نه زموو نه كي شيعري ... هه ژار نه بو به كر

وه كه هه وه كي مته وازع و به رزگار كردني شيعري نه ستاي كوردي له و

گۆشهگیریهی تۆیکهوتوو، یان با بۆین لهو دوورکهوتنهوهیهی به
 خۆیهوه بینیه له ویست و خولیاکانی خۆنهرانی کوردهوه، ههروهها
 بۆ خزمهتکردنی ئهدهبیاتی هاوچهرخێ کورد، بیرۆکهی بۆاوکردنهوهی
 پرژهی پهلۆکی شیعی (تۆکست و لۆکۆئینهوه) رهنگه بۆگهچارهیهک
 بۆت بۆ پهلۆکردنهوهیهکی بۆژهیی ئهو کهلۆنه. بهو مانایهیهی که ئۆمه
 چهندان شاعیرو شیعی جیددیمان ههیهو بههێه فهوزای گۆهپانهکانی
 ژیان و ئهدهبیاتهوه نهک رهنگه وهک پهلۆویست نهخۆنهرانهوه، بههێکو به
 شۆیهیهکی گشتی خۆندنهوهی دهق و کتێبی شیعر لهوپهێ خراپیدایه..
 لهرهدا جۆی ژماردنی هۆکارهکان نیه، بههێام جۆی خۆیهتی بۆین
 ههچهنده ههموو شاعیران له شیعرهکانیان دهبیان و جۆی دهبخشی
 خۆشیانه، بههێام کاتێک دهکۆت به پهلۆتوک کۆیارو خۆنهری نابۆت.
 بههێام گهر بههێه لۆکۆئینهوهی ئهکادیمی و بابتهتی و زانستهوه
 بهها جۆراوجۆرهکانی ئهو شیعرانه واهێا بکۆن و لهگهێ تۆکستهکاندا
 بۆاو بکۆننهوه، رهنگه تا ئادهیهک ئهو گۆشهگیریهی شیعر بشکۆنۆت.

یهکێک لهو شاعیره هاوچهرخانهی تۆکستهکانی رهنگه بهشی ههنده
 دهوولهمنده بن بواری لۆکۆئینهوهیان له دیدو گۆشه نیگای جیاوازو
 تهنا نهت دژهوه هههێت و دهقهکانیشی وهک پهلۆویست نهخۆندرا بۆتنهوه؛
 شاعیر سهران محهمده، که بهکارکردن لهسهر پرژهیهکی ئاوها و
 بۆاوکردنهوهی ههندێک له دهقهکانی ئهم چهنده ساڵهێ دوایهی لهگهێ
 لۆکۆئینهوهی رهخنهیدا هههێهێکی ئاشتکردنهوهی شیعر بۆت به
 خۆنهران.

ئهو جۆی خۆیهتی لهم دهرفهتهدا داواکاری ئاراستهێ ههموو ئهو
 رهخنه نووسه بههێزانه بکۆت که دهیان هههێت لۆکۆئینهوهی رهخنهیی
 بابتهیانه دهربارهی شیعرێک یان شیعرهکانی ئهم شاعیره بنووسن، جۆی
 دهستخۆشیه بۆ ئهم ئیملهی خوارهوهی رهوانه بکهن تا لهگهێ دهق و
 لۆکۆئینهوهکانی تردا له دووتووهی ئهم پهلۆتوکهدا چاپ بکۆن به
 نۆوی (ئهزموونێکی جیاوازی شیعر).

دووباره لهگهێ بۆزو پهبانیندا

ئیمهێ:

hajarabubakr@outlook.sa

ههـ-باتن له گهـ رانی ... سهـ باح
هـ نجهـ ر

بە فتا نەي وه لیدی ...

له ښځې گټوراني گټه امله وې ماښي ئاسووده يې و پېروو و ځه و ته وانه دا گيرسان

شا نهی هه نگوین و قـراخه ی ئاوریشم با نـگهـشتیان کردم
چـنـم نیاز بوو ئاوها دو اندمیان

په نځم له پټو ووی پټه مېر خشان د و چاوم له سهر جوانی هه نه گرت
له جشی بټا کی ژیان په یمانی د دنیا یییه

نـرگز له پـرداخه ئاوی ناو ما یش گه شه ده کات
خوناو چه ند بـ به زه یی و یـ ئیره یییه

تا نیوه ۰۰ نام ۰۰ته وه

به یه که وه نو ٲٲځ بکه ین و دروود ب ٲهستیا ریی زه وی بخو ٲنین
مر ٲق سرووش و چاوی یادی زه وییه

له ناوه ندى خوان داده ندر

دهمه و گوشت لاله بگرم ئه ئیره یی

بزانم بـ به رانبر په نجره یه کی دوو ډو داماویت
دهستیش به خـ تدا شـ ډ ګردووه ته وه

لـ كـ د ا نه و ه ت بـ

هه‌ڵه‌ی مه‌رگ و

کووڑہ کھی شین و

نه مری و

زیندوو بوو نه وه چیه

که‌ک‌وی له‌گه سوو | نه‌وه‌ی هه‌ر سا

قه فاك له شاخى بهرز ده بـته وه و مووى ده وه رـ

سمیشی زهوی زیاتر داگیر دهکات

به دوودای سمنی نا جووایند

به نام کاروانچی و گا گا وایان پی نیه

حیکمه تی چوونه ته مهن له چیدا ځوون ده بڼه ته وه

لکه دار ک به و دیواره دابکوته

که هه تا و گه رمی کردو و هه ته و هه

کلاوی سہر و

ملیٰ جی مل و

قايشی پشت و
 پستی ناختی پ هه واسه
 زمانت ده بتهوه
 زه ویش له یادهوه رییدا ئم یادگاریهت تمار دهکات
 یادهوه ریی زهوی نهانی ئاگره
 له یهکه مین پرشهیدا سروشت خای ازاندهوه و زیان دهستی پ کرد
 تریفه ی مانگ به سهر گه های درهختهوه جوانتره
 لهوهی له ناو گلاو بهرچینچکه ی مردن بیگر
 سییهکانی درهخت بای سهرمانگی له دهکهوت
 ئهر ئهستهره به له دهوری مانگدا
 تاجی درهوشانهوه لهسهری خای دادهگرهت و له لایه نای دهدا
 نایه و وخساری ببیندر
 ئانیشکت لهسهر ئهژنانه دان و قهفی زنجیری کاتژمهرت بژمهره
 تهماشای بهرزبوونهوهی دوعای سپی بکه
 داو له برژانگی فایوت بکه مه ترسییهوه
 خهیا ببهوه ناو ههستیاری زهوی
 لایلایهی دایک
 لاوکی باوک
 داستان و چیرکی باپیره و داپیره ئای دهستی ئهمهن
 ده توانیت له سه بهری ئاادا زیاد له زهرده په بوانی
 له گه گرانیش یاری خلیسک نه بکهیت
 ماسیی حهوز
 دلفینی ووبار
 نه ههنگی دهریا
 ئهخته بووتی ئای قیا نووس
 ئیره ییان به یهک تاوی سه ندووه
 چاوی قهژایش له وونیدا جاسکهره
 وهک مریشککی ک
 تهواوی هه لکهکانی پیس کردت
 خانمی ما به بهزاریهوه دانه وای به ووکات
 ترسک هه ناوی هه دهک
 بای سهر ئاو هه ی کرد
 به هه موو خانیهی لهشم ههست به هه کردنی دهکه م
 سووای ئیره یی کورته و گیانی وه نهوز ده دات
 هنجی سهرک شیش
 چاو و
 با و

ٲسته يه کي ٲزه لي
 ٲه روا و ٲه ٲاوات داي گيرساند
 دٲي که فوکو ٲداري ٲيت و وشه دهادته وه
 به ٲاواته وه يه
 ٲه ٲووله سل ٲمانه ده نووک له ٲاوي بن کوو ٲه بند
 ٲه ٲاهه ٲايه به ده نگ و ٲاوازه وه چينه بکات
 وا ٲاهه ٲووه ٲه وان ٲته
 ده نووکي ته و دٲي گهرمي چرايه ک
 هه ٲاو له ه ٲلانه ي قه ٲه ده ترووک
 ٲه و ژن و ٲياوه ي له سهر ٲرد
 ته ماشاي ووباري ژريان ده کهن
 مهستن له ووناکيي گ ٲي ناو ٲاو
 ماسييش له ناو ووناکيدا
 کلکيان هه ده دهن و سهرنج له و ژن و ٲياوه ده گرن
 له سهر ٲرده که دا له ناو ده موچاوي يه کتر مهستن
 ٲاسه و مووچ ٲه بهري نه داون
 نه رم و نيانيي چاويان ه ٲز له شک ٲي چاوي ماسي وه رده گر ٲت
 ماسيگره يه ک با ٲي بهرر کرده وه
 دنيايي ته نيا له ده موچاوي مهستدا ته واو ٲارامه
 قسه ي ماسيگره ه ي دٲي خ ٲه تي و ه ي که سي داخ له د و ٲاوازه گ
 نييه
 ٲه ٲه خو ٲن کي وشک به ناوچه وانمه وه نووساوه
 ٲه که به ماسوولکه م ده ٲت
 له ل ٲومه وه ده ٲته خا ٲه کي م
 ورياييي د ٲه ناها ٲت خهوني ورچي ته ٲ و ح ٲل ببينم
 له خه ونمدا بينيم
 ل ٲو و
 شمشا و
 نيگا و
 ه ٲي ٲه شق مردوون
 له ٲه مه ي گريانم دا و چاو سوور و دهم وشک له خه و ٲه ٲه يم
 کو و کيژه کانم توانيان
 ده ست له فرم ٲسکم بدهن
 ٲاخر خ ٲه يار نه بوو هه موو شت ٲه کتو ٲه و ٲو بدات
 ٲه و ج ٲه بانهي له ناوي ٲه ٲه يم
 ه ٲشان گهرمه و ٲاهي ناووم ٲدي له خ ٲيدا ده کاته خهون ٲکي چاو
 هه ٲا توو

به نیازی بینین پښ له ناو گڼلی خوښندا ناجووځ
پاش خهون بینښک ناکځکیهکانی نځوان ژیان و مردن کځتایی دځ
هځ

به تهواوی هځزی پښ له گځرانی هځ
ئهو ځځژهی تځ هځدځی
کووچه و کځځان و شار چی بهسهر دځت
ئهدی ئاسمان چی به زهمین ځادهگهیه نځ
سهیرکه ئهو گځرانیبځژه دهځځی مځسیقارځکی کوشتوو
سهره تا تهنیا ئاوازی گځرانیی ئاسوودهیی
وشهی خودا بوون و ئځمهیان دهلاواندهوه
ئرځ ځهشهبای داخ له دځ
ئاوازی گځرانیی ئاسوودهیی دهگوازځتهوه
کوځرهځځگایهک به قهراغی دځځځکی هزار بههزاردا درځژ ده بځتهوه
دهگات به باخځکی هځهووژه و کونی گورگځک
مځژوو ئهی بووکه مهیموونی گهردوون
مځرووله دهنکهگهنمی بهدهمهوه بځت
ځووناکیهکی پځ ځهنگ دهکوهځته سهر ځووی زهوی
ههستیاریی زهوی کځشکی گیانبازی مځروولهیه
له دهروونمهوه ئاگرځکی بهجځش و ئاشنا گهرم دهکاتهوه
باځی هځځیهک ځځی له دهستی ځاستم خشان د
بهختیار بووم

کځاو و

بالیف و

لځواری کهشتیی گهشت و

ساباتم

دهبنه هځز له پهځی هځ

له ناو دځبهیزی ئهو پهځه دا

کورتی و درځژیی سځبهرم ناسی

دهست بخرمه سهر سځبهر

ههست به پلدانی دهماری ناوچهوانی زهوی دهکهم

مځرانیهک له ناو ځځی ته ځلوولی خواردوو

خهریکه دهچځته دځی درهختځکی دوو بهرهوه

هځزی خداوه ند گهمارځی دا

دهمی له کلکی ځځی نا و خواردی

زمانیشی به ناو دهمیدا سووځاند

قعت ځځژکی وا دځخځش له ههولځردا ځووی نه داوه

ئاوځنه که شاژنځک تځیدا تهماشای داوه پرچی سپیووی دهکات مات

ده بـت

ماتیی ئاوـنه دـی که فوکوـرداری پیت و وشه ده داتهـوه
ده موچاو له ئاوـنه دا بـ سـروشوـن ده بـ
وـنه گـریش که وـنه ت ده گـر

دـت ده بـینـت

وـنه ی نواـم له قـغـی چا و بهـرگی اـدیـم هـهـ که نـد
ئه فسوونم له ملوانکه ی سهر سینگ

ده لیلی شاریش له نقـمـی شینی ئه نگوستیلـه ی

برینی خه واندم و مـری له ناوچه وانم دا

تیشکی یهزدانی لـت ده دات و گـاـ است دـتـه بهـرپـت

دهست و خه تی ئاشقانه ی نواـه جوان بوو

له ناو باوله داره که دا خه بهری بووه وه و ناـه یه کی لـوه هات

دوای هه ناسه هـهـ کـکـشاـنـکی درـژ

هه موو ناـه کانی خـی اگه یانـد

پشیلـه ی ماـی لاسای کرده وه

دهست و خه ت دوازده مانگی پـهـ

له سهر مـز خـی اـخستووـه و بـداره

که س سهرنجی نه داوه و نه یخوـندووـه ته وه و نه یخه واندووـه

دـم له تهـك دهست و خه تدا

له ناو پهرداخـك ئاو بههره دارـکه له کاری خـیدا شه یدا یه

پشیلـه ی ماـی ئاوـه که ی به سهر ئهـو ژنامه یه دا ژانـد

که لووه کانه ی تـدا اگه یاندرابوو

میوه یه کی گه ییو له دره ختـکی دوو بهر که وته خواره وه

په نجه ی پـ خوـن و بهـهـز هـهـی ده گـرـته وه

نواـه له کاتی داگیرسانی ده نکه شخارته دا

دهسته کانی شل و خاون

به وریا ییه کی پـ شکـوه له ئاگر و دهستی وانی

ئاخـ ماستی بـ هـهـوـن ده کـرت

یان دوو کهـی له سهر چاوی مـم پـ لاده درـت

چرا هیچ نیازـکی نییه له داگیرسانی

تووـه بوونی وونا کییهـك

ئهـو بایه ی گـماوـك ده شـه قـنـ

ئهـو بهرده ی گـماوـك ده شـه قـنـ

ئهـو مهله وانـه ی گـماوـك ده شـه قـنـ

ئهـو بـقه ی گـماوـك ده شـه قـنـ

گه رمایی و فـنکی زهوی ده کـن

له سندوو قـکی دروستکراو له ئـسکی پشتی کیسه هـهـی ده گـرن

هەر هـنده له ژيان شارەزا بوویم
 گـماو ناوله پی باب و با پیرمانه و کشاوه
 به هار دهستـکی خـر له خـ دیوه
 چا و چـی و ده موچاوی سووتاوی سروشت له چهك ده کات
 ده مامك له ناو ده چـ و پاسهوانی ناکرـ
 هـی مانه وه و له ناوچوونی ده مامك چیه
 سرکه و
 زهیت و
 زهیتوون و
 ئاوی لیمـ
 تـکهـا و ده کات
 نان و ئاویشمان له پـشدا هـهـدهـگرـت
 ئەو دهستانه ی نان و ئاومان له پـش هـهـدهـگرـن
 بـ جار هـش و زبرن و تایان هـیه
 جاری واشه هـنگاو هـنگ و ئاوریشمی
 دهست ئاشی به خوـن ده گهـ
 سهرم گران بووه
 بهرچاوم تاریک
 جوانی له بارـکی شـهـژاودا خـی پـشاندام
 ده موچاوی سروشت به ئاسانی ئەشکه نجه دهرـ
 مردوو گـیان ته نگه
 دهشیانه و گـیان له نه وایهـک بـت
 دـهـکوـتـی په پووله ی بهرچرا و بـنی بخووری ئـژی جه ژنیان
 بـ بکاته ئاوازی ئازاره کانیان
 سروشت پزیشکـکی خـسکه
 خهـمـکیمان چاره ده کات
 په نجهـم سـه و پهرداخـم له دهست بهر ده بـته وه
 به سهر خاویلی منداـکدا دهـژـ
 تای بهرز بووه ته وه
 خاویلی تهـبووی له سهر ناوچهوانی داده نـین
 فـنکایی دهستی خودا فریای ده که و
 بهخت وهـکـژ وایه
 ئاوا ده بـت و هـهـدـته وه
 ههرچی له دـدا بـه هـی دهـژـ
 زهوی قوـگی گیراوه و کانی به له تر دهرده بن
 جوانیی چاوـکی تـدا سکاندووم
 بهس ئەو بزار ده کات

خـی و دهسته خوشکه کانی نوـژیان بـیوم
 دـیان شکا ندووم
 شهـمی باـیان توا ندوومه تهوه
 کتـبی غهـزه لیان گهـچا ندووم
 ئەی جهر بهـزه یی کانی
 ئازادی زهوی ناشاردردـتهوه
 ئەم خـر و سبهینهیه تهواو به جووـهن
 باـنده لهـسر دیواری ماـان دهنگ و ئاوازیان بـاوده بـتهوه
 ههرچی شیر و تیری ناخیش ههیه کهوتوون
 سووراییی خـرنشین ئارامی به تاسهم ده بهـخشـت
 تاسهم لهـگهـ خـرهـتا تندا
 دیداری گوـهـبهـ ژهـی کـگهـی بهخت بهـرهـم دهـهـنـت
 به ئارهـزوویه کهوه که بهیادی سهـرگهـرم و مهـستم
 له خهوهـهـدهـستم و بلووزی تـتـ لهـبهـر دهـکهـم
 تا گوـ له کوـانی هـلکه و چای ناو کوورهی دیوار بگرم
 دوو چاوی گهـرم که شکـی دایه حهواي تـدا پارـزراوه
 نان و ئاوم له پـش دادهـنـت
 باـنده لهـسر خوانی منهوه دهـفـان و دوعای سپین بهرز دهـبنهـوه
 تاسهی ساتی نهـمری دهـکهـن
 پهـری وومەت تا
 ماری به فیشکه فیشک
 سوـندی ناچاری
 دهروونی خهواـوو
 کـنـش بـ دهـنگی دـ دهـبهـم و به دـ دهـستت ماچ دهـکهـم
 ئەی دهـنگی دـ
 چاوـکـ دـخـشی لـ بـژ
 هـشکهـوپـشکهـی تـدا دهـرناکهـوت
 دوودـییهـکی درـژ
 له ژـی کهوانی تیردا باج دهـستـنـد
 دهـنگی
 کلکته قـنه و
 ئاوـوونکهـره و
 کهـهـبا بی مل ووت و
 بهـرخـی دوونگ شـش
 دـنه گوـم و دهـگهـنه دـم
 نابینام و دهـستم بووه ته چاو و له ههستیاری زهوی دهـدرهـوشـتهوه
 نامهی بـمبـژکراو چ ههواـکـ ادهـگهـیه نـت

ئاوازی توانه‌وهی چا‌ه به‌فر
ئاوازی داخستنی ئاگری کووره‌ی دیواری ما
ئاوازی سوپاس
ئاوازی تاڤگه
دهست و خه‌تی ئاشقانه‌ی نوا‌ه جوان بوو
له‌ناو باوله‌داره‌که‌دا خه‌به‌ری بووه‌وه و نا‌ه‌یه‌کی له‌وه‌هات
منی له‌و سه‌رزه‌مینه‌ ده‌ست و دوژمن ز‌ر
ئاسووده و
ئارام و
به‌س‌ز و
تاسه‌ به‌تین
له‌ نامه‌ی پیری ده‌دا به‌ وچان داگیرساوم
قه‌ت ئه‌ژ‌کی وا ده‌خ‌ش له‌ هه‌ول‌ر ووی نه‌داوه
کات دره‌نگ نییه‌ به‌ ئه‌وه‌ی نوا‌ه به‌ره‌دا ته‌ به‌به‌
دوای مردن به‌ خه‌به‌ر ده‌م
له‌ گ‌گ‌ا یشتندا به‌هار به‌سه‌ر ناچ‌ت